

NAZWA PRZEDMIOTU:

Programowanie aplikacji w chmurze obliczeniowej

TEMAT PROJEKTU:

Wpływ jakości powietrza na sen mieszkańców dużego miasta i wsi - analiza porównawcza

Prowadzący:

mgr. D. Głuchowski

Zespół projektu:

- 1. Natalia Waryszak, IS 6.15
- 2. Agata Szysiak, IS 6.14

1. Opis projektu

Projekt ma na celu analizę danych o śnie mieszkańców dużego miasta oraz wsi, z uwzględnieniem czynników takich jak stan jakości powietrza.

2. Cel projektu

Stworzenie w pełni funkcjonalnej aplikacji webowej, która umożliwia lekarzom przeglądanie danych pacjentów na temat snu oraz przeglądanie statystyk oraz korelacji wpływu jakości powietrza na stan snu pacjentów.

3. Zakres projektu

- Przetwarzanie danych z bazy danych oraz plików XML I JSON na temat pacjentów i ich snu oraz jakości powietrza dla miasta Krakowa oraz wsi Szarów.
- Budowa intuicyjnego interfejsu użytkownika.
- Implementacja funkcjonalności związanych z wizualizacją (wykresy) i interakcją z danymi.
- Implementacja funkcjonalności filtrowania, odświeżania i eksportowania danych.

4. Wymagania Funkcjonalne

Uwierzytelnianie i bezpieczeństwo

- Aplikacja umożliwia rejestrację i logowanie użytkowników (lekarzy) z walidacją adresu e-mail.
- Hasła są bezpiecznie haszowane przy użyciu biblioteki berypt.

- Proces uwierzytelniania oparty jest o tokeny JWT, a dostęp do zasobów zabezpieczony poprzez middleware.

Panel lekarza – zarządzanie danymi pacjentów

Po zalogowaniu lekarz uzyskuje dostęp do panelu, w którym może:

- Wyświetlać listę pacjentów wraz z parametrami dotyczącymi snu (czas trwania, poziom stresu, ciśnienie krwi itp.).
- Dodawać, edytować i usuwać pacjentów.
- Wyszukiwać pacjentów po imieniu, nazwisku lub wieku.
- Zarządzać pomiarami parametrów snu (dodawanie, edycja, usuwanie).
- Wyświetlać dane o jakości powietrza w Krakowie i Szarowie.
- Zobaczyć wykresy porównawcze, które zestawiają jakość powietrza z jakością snu mieszkańców Krakowa i Szarowa.

Przechowywanie danych

- Dane aplikacji są przechowywane w bazie danych NoSQL (MongoDB).
- Dodatkowo wykorzystywane są pliki XML i JSON do eksportu i importu danych.

5. Wymagania Niefunkcjonalne

Kompatybilność przeglądarek:

Aplikacja została przetestowana i działa poprawnie na Google Chrome, Mozilla Firefox oraz Opera.

Wykorzystane technologie:

React.js, Axios, Node.js, Express.js, MongoDB, Docker, Docker Compose, Prometheus, Grafana.

Konteneryzacja:

System jest skonteneryzowany za pomocą Dockera. Posiada kontenery: projekt-server, projekt-frontend, mongo:8.0.10, mongo-express:1.0.0, prom/prometheus:latest, grafana/grafana.

6. Technologie

Projekt został zrealizowany w oparciu o dwa szkieletowe frameworki – osobno dla klienta i serwera.

Frontend:

Aplikacja kliencka została zbudowana w oparciu o React.js, co umożliwia dynamiczne i responsywne wyświetlanie danych oraz płynną komunikację z serwerem poprzez REST API.

Backend:

Warstwa serwerowa oparta jest na Express.js działającym w środowisku Node.js. Odpowiada za obsługę operacji CRUD.

Baza danych:

Wykorzystano nierelacyjną bazę danych NoSQL - MongoDB.

Import danych i formaty:

System obsługuje pliki XML i JSON.

Konteneryzacja i wdrażanie:

Aplikacja działa w odizolowanych środowiskach dzięki wykorzystaniu Dockera.

Monitoring i wizualizacja:

Prometheus został użyty do zbierania danych diagnostycznych z aplikacji, a Grafana umożliwia ich wizualizację.

7. Architektura systemu, struktura projektu, opis użytych technologii i programów

Frontend:

- <u>React.js</u> biblioteka JavaScript używana do budowy dynamicznego interfejsu użytkownika w formie aplikacji SPA.
- <u>Axios</u> lekka biblioteka służąca do wykonywania zapytań
 HTTP. Pozwala na łatwe wysyłanie żądań do serwera REST API oraz odbieranie odpowiedzi, co umożliwia sprawną komunikację między frontendem a backendem aplikacji.

Backend:

 Node.js + Express.js – Node.js to środowisko uruchomieniowe JavaScript po stronie serwera, które pozwala tworzyć aplikacje sieciowe. Express.js to minimalistyczny framework działający na Node.js, który ułatwia budowanie API i zarządzanie logiką aplikacji, obsługę tras, zapytań i odpowiedzi.

Baza danych:

- MongoDB nierelacyjna baza NoSQL przechowująca dane pacjentów w formacie dokumentów JSON oraz dane rejestracji użytkowników.
- Import danych z plików JSON i XML

Konteneryzacja i uruchamianie:

 <u>Docker</u> – narzędzie służące do tworzenia, dystrybucji i uruchamiania aplikacji w kontenerach. Kontenery zapewniają odizolowane środowisko uruchomieniowe, które jest niezależne od systemu operacyjnego, co ułatwia przenoszenie aplikacji między różnymi maszynami i środowiskami oraz upraszcza proces wdrożenia.

<u>Docker Compose</u> – narzędzie do zarządzania wieloma kontenerami Docker jako jedną aplikacją, przy użyciu jednego pliku konfiguracyjnego. Umożliwia łatwe uruchamianie, konfigurowanie i komunikację między kontenerami, co upraszcza zarządzanie środowiskiem i przyspiesza wdrażanie złożonych systemów.

Monitoring i wizualizacja:

- <u>Prometheus</u> narzędzie odpowiedzialne za zbieranie i łączenie danych oraz metryk z aplikacji.
- <u>Grafana</u> platforma służąca do wizualizacji zebranych danych, pozwalająca na tworzenie interaktywnych pulpitów i wykresów, które wspomagają monitorowanie stanu systemu oraz analizę jego działania.

8. Opis działania aplikacji od strony użytkownika

Aplikacja pozwala na kompleksową analizę danych, umożliwiając użytkownikom przeglądanie wyników w formie tabelarycznej oraz graficznej- wykresy, a także ich filtrowanie i porównywanie pomiędzy obszarami miejskimi i wiejskimi. Dzięki temu możliwe jest wyciąganie wniosków na temat wpływu zanieczyszczeń powietrza na jakość snu mieszkańców różnych środowisk.

Serwer aplikacji został zrealizowany przy użyciu środowiska Node.js wraz z frameworkiem Express, co zapewnia szybkie i elastyczne tworzenie REST API. Frontend zbudowano z wykorzystaniem React.js, dzięki czemu użytkownicy mają dostęp do dynamicznego i intuicyjnego interfejsu.

W projekcie zastosowano nierelacyjną bazę danych MongoDB, która umożliwia przechowywanie oraz zarządzanie danymi.

Dane wykorzystywane w aplikacji pochodzą z dwóch odrębnych źródeł:

- Informacje o jakości snu mieszkańców w formacie JSON:
- https://www.kaggle.com/datasets/uom190346a/sleep-health-and-lifestyle-dataset
- Dane środowiskowe dotyczące jakości powietrza
- https://openaq.org

Widok strony głównej:

<u>Strona główna</u> Pacjenci Profil Wykresy Jakość powietrza

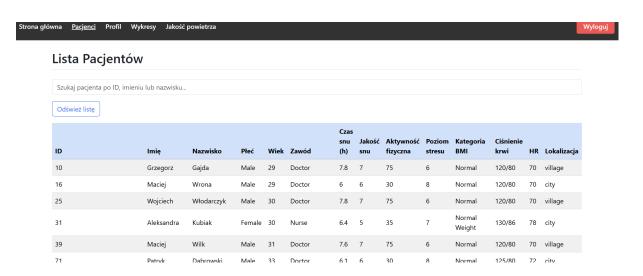
Widok strony dodawania pacjenta:

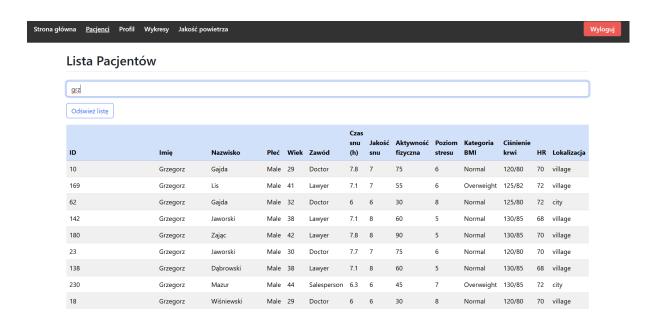
Widok strony edycji pacjenta:

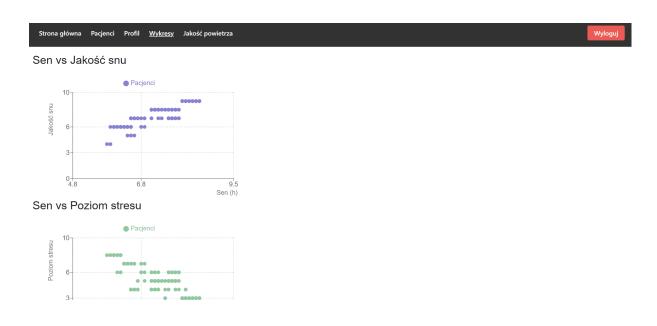
Widok strony z parametrami snu pacjentów:

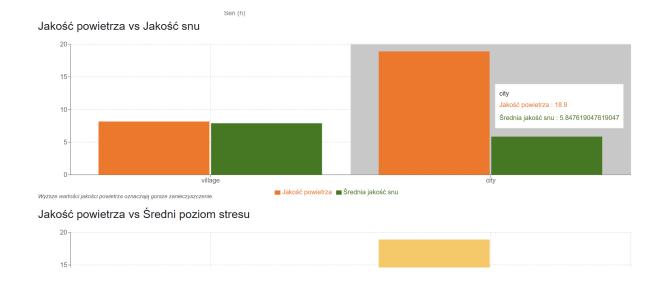

Widok strony z wyszukiwaniem pacjentów:

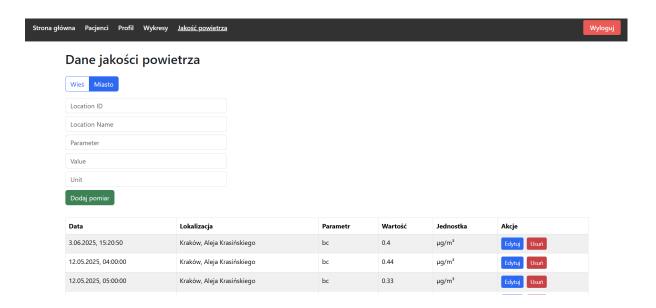

Widok strony z analizą porównawczą/ wykresami:

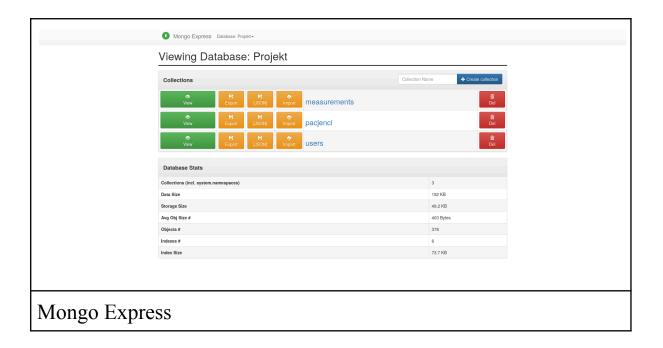

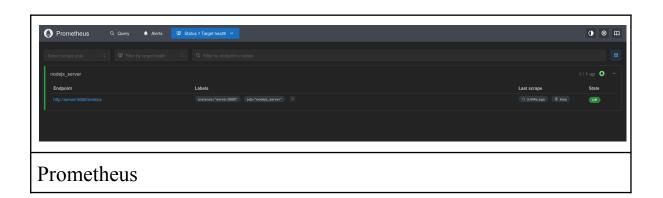

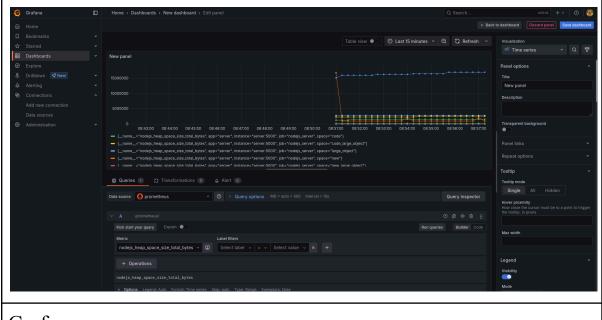
Widok strony z danymi o jakości powietrza:

Widoki prezentujące działanie dodatkowych serwisów do zarządzania i monitorowania

Grafana

Struktura projektu:

Projekt składa się z 3 folderów: database, frontend, server. Dodatkowo w głównym katalogu projektu znajduje się plik compose.yaml, który pełni funkcję centralnego punktu konfiguracji dla całego środowiska w oddzielnych kontenerach Dockera. Dzięki niemu możliwe jest jednoczesne uruchomienie wszystkich komponentów aplikacji. W katalogu frontend i server znajdują się pliki Dockerfile, które definiują sposób budowy obrazu kontenerów.

9. Konteneryzacja

<u>Projekt składa się z sześciu kontenerów Docker (Fig. 9.1)</u>, które tworzą kompletne środowisko aplikacyjne i deweloperskie. Trzy z nich stanowią rdzeń aplikacji, a pozostałe trzy to narzędzia wspierające.

Główne kontenery aplikacji:

• projekt-server (serwer)

Kontener z aplikacją backendową, zbudowany na podstawie dedykowanego pliku Dockerfile. Odpowiada za logikę biznesową, przetwarzanie danych i komunikację z bazą danych

• projekt-frontend (klient)

Kontener z aplikacją frontendową, również oparty na własnym Dockerfile. Dostarcza interfejs użytkownika, który komunikuje się z serwerem.

• mongo:8.0.10 (baza danych)

Kontener z bazą danych MongoDB, który służy do przechowywania danych aplikacji. Użycie konkretnej wersji (8.0.10) zapewnia spójność środowiska.

Kontenery pomocnicze i monitorujące:

• mongo-express:1.0.0

Narzędzie administracyjne z interfejsem webowym do zarządzania bazą danych MongoDB. Ułatwia przeglądanie, edytowanie i usuwanie danych, co jest szczególnie przydatne podczas rozwoju i testowania.

• prom/prometheus:latest

Kontener z systemem monitorowania i alarmowania Prometheus. Zbierane są w nim metryki dotyczące działania aplikacji (np. zużycie zasobów, czasy odpowiedzi), co pozwala na obserwację jej stanu.

• grafana/grafana

Platforma do analityki i wizualizacji danych. Współpracuje z Prometheusem, umożliwiając tworzenie interaktywnych pulpitów nawigacyjnych (dashboardów) do graficznego przedstawienia zebranych metryk.

Opis plików Dockerfile w projekcie

W projekcie wykorzystywane są dwa pliki Dockerfile: jeden dla serwera (Fig. 9.2), a drugi dla klienta (Fig. 9.3). Oba bazują na lekkim obrazie node:22.12.0-alpine, co pozwala na efektywne uruchamianie aplikacji Node.js w środowisku kontenerowym.

Dockerfile serwera (Fig. 9.2):

- Ustawia wersję Node.js przez argument NODE_VERSION.
- Używa obrazu bazowego node:\${NODE_VERSION}-alpine.
- Ustawia katalog roboczy na /usr/src/app.
- Instalacja zależności odbywa się z wykorzystaniem mountów dla plików package.json i package-lock.json oraz cache dla .npm, co przyspiesza budowanie obrazu.
- Przełącza użytkownika na node dla zwiększenia bezpieczeństwa.
- Kopiuje wszystkie pliki serwera do obrazu (oprócz tych niepotrzebnych w .dockerignore)
- Wystawia port 5000.
- Uruchamia aplikację poleceniem npm start.
- Całość obrazu składa się z 7 warstw.

```
# syntax=docker/dockerfile:1

ARG NODE_VERSION=22.12.0

FROM node:${NODE_VERSION}-alpine

WORKDIR /usr/src/app

RUN --mount=type=bind,source=package.json,target=package.json \
    --mount=type=bind,source=package-lock.json,target=package-lock.json \
    --mount=type=cache,target=/root/.npm \
    npm ci --omit=dev

USER node

COPY . .

EXPOSE 5000

CMD [ "npm", "start" ]
```

Fig. 9.2. Dockerfile serwera

Dockerfile klienta (Fig.9.3):

- Struktura bardzo podobna do serwerowego, również bazuje na obrazie node:\${NODE_VERSION}-alpine.
- Dodatkowo przed przełączeniem użytkownika na node wykonuje polecenie chown -R node:node /usr/src/app, zapewniając odpowiednie prawa dostępu do katalogu roboczego.
- Instalacja zależności oraz kopiowanie plików przebiega analogicznie.
- Wystawia port 3000.
- Komenda startowa to również npm start.
- Dockerfile klienta składa się z 8 warstw (o jedną więcej niż serwerowy, ze względu na dodatkowe polecenie chown).

```
# syntax=docker/dockerfile:1

ARG NODE_VERSION=22.12.0

FROM node:${NODE_VERSION}-alpine

WORKDIR /usr/src/app

RUN chown -R node:node /usr/src/app

USER node

RUN --mount=type=bind,source=package.json,target=package.json \
    --mount=type=bind,source=package-lock.json,target=package-lock.json \
    --mount=type=cache,target=/root/.npm \
    npm ci --omit=dev

COPY . .

EXPOSE 3000

CMD [ "npm", "start" ]
```

Fig. 9.3. Dockerfile klienta

Struktura pliku Compose (Fig. 9.10)

Sekcja Services:

Definiuje sześć serwisów aplikacji, z których każdy jest oznaczony jako "Run Service":

• *mongo* - kontener bazy danych MongoDB

Sekcja mongo w pliku Compose (Fig.9.4) uruchamia kontener z obrazem mongo:8.0.10, ustawia nazwę mongodb, mapuje port 27017, definiuje użytkownika i bazę startową, montuje dwa wolumeny (na dane i skrypty

inicjalizujące), przypisuje do sieci sleep_app oraz posiada healthcheck sprawdzający dostępność bazy co 10 sekund

```
image: mongo:8.0.10
container_name: mongodb
restart: always
  - "27018:27017"
environment:
  MONGO_INITDB_ROOT_USERNAME: admin
  MONGO_INITDB_ROOT_PASSWORD: admin
 MONGO_INITDB_DATABASE: Projekt
volumes:
  - ./mongo_data:/data/db
  - ./database:/docker-entrypoint-initdb.d:ro
 - sleep_app
healthcheck:
  test: ["CMD", "mongosh", "--eval", "db.adminCommand('ping')"]
  interval: 10s
  timeout: 5s
```

Fig. 9.4. Konfiguracja serwisu mongo

• *server* - serwer aplikacji (projekt-server)

Serwis server (Fig. 9.5) budowany jest z katalogu ./server na podstawie pliku Dockerfile, wystawia port 5000, korzysta z pliku .env, montuje dwa wolumeny (./server:/app i /app/node_modules), działa w sieci sleep_app i uruchamia się po uzyskaniu gotowości przez serwis mongo (depends_on z condition: service_healthy)

Fig. 9.5. Konfiguracja serwisu serwera

• *frontend* - aplikacja kliencka (projekt-frontend)

Serwis frontend (Fig. 9.6) budowany jest z katalogu ./frontend, wystawia port 3000, montuje dwa wolumeny (./frontend:/app, /app/node_modules), działa w sieci sleep_app i uruchamia się po starcie serwisu server

```
frontend:
    build:
        context: ./frontend
        dockerfile: Dockerfile
    ports:
        - "3000:3000"

    volumes:
        - ./frontend:/app
        - /app/node_modules
        networks:
        - sleep_app
        depends_on:
        - server
```

Fig. 9.6. Konfiguracja serwisu frontendu

• *mongo-express* - interfejs administracyjny dla MongoDB

Serwis mongo-express (Fig.9.7) używa obrazu mongo-express:1.0.0 z polityką restartu always. Konfiguruje połączenie z bazą danych mongo oraz dane logowania do własnego interfejsu. Wystawia port 8081, ograniczając dostęp do hosta lokalnego (127.0.0.1), działa w sieci sleep app i uruchamia się po starcie serwisu mongo.

```
mongo-express:
    image: mongo-express:1.0.0
    restart: always
    environment:
        ME_CONFIG_MONGODB_URL: "mongodb://admin:admin@mongo:27017/Projekt?authSource=admin"
        ME_CONFIG_BASICAUTH_USERNAME: admin
        ME_CONFIG_BASICAUTH_PASSWORD: docker
    ports:
        - "127.0.0.1:8081:8081"
    networks:
        - sleep_app
    depends_on:
        - mongo
```

Fig. 9.7. Konfiguracja serwisu mongo-express.

• prometheus - system monitorowania

Serwis prometheus (Fig. 9.8) używa obrazu prom/prometheus:latest, wystawia port 9090, montuje plik konfiguracyjny prometheus.yml, działa w sieci sleep_app i uruchamia się po serwisie server.

```
prometheus:
   image: prom/prometheus:latest
   container_name: prometheus
   ports:
        - "9090:9090"
   volumes:
        - ./prometheus.yml:/etc/prometheus/prometheus.yml
   networks:
        - sleep_app
   depends_on:
        - server
```

Fig. 9.8. Konfiguracja serwisu prometheus

• grafana - platforma wizualizacji danych

Serwis grafana (Fig. 9.9) używa obrazu grafana/grafana, wystawia port 3000, zapisuje dane w wolumenie grafana_data, działa w sieci sleep_app, uruchamia się po serwisie prometheus i ma politykę restartu unless-stopped.

```
grafana:
   image: grafana/grafana
   container_name: grafana
   restart: unless-stopped
   ports:
        - "3001:3000"
   volumes:
        - grafana_data:/var/lib/grafana
   networks:
        - sleep_app
   depends_on:
        - prometheus
```

Fig. 9.9. Konfiguracja serwisu grafana

Sekcja Volumes:

Definiuje dwa nazwane wolumeny do przechowywania danych:

- mongo_data wolumen dla trwałego przechowywania danych MongoDB
- grafana data wolumen dla konfiguracji i danych Grafana

Sekcja Networks:

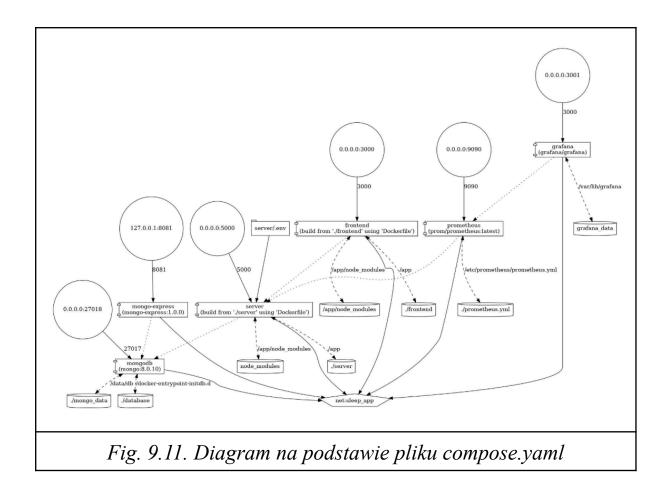
Konfiguruje niestandardową sieć o nazwie *sleep_app* z sterownikiem *bridge*. Sieć typu bridge umożliwia komunikację między kontenerami w ramach izolowanego środowiska sieciowego.

```
>Run All Services
     services:
      ⊳Run Service
22 > server: ...

⊳Run Service

38 > frontend: ...
52 > mongo-express: ...
       ⊳Run Service
65 > prometheus: ...
    volumes:
       mongo_data:
       grafana_data:
     networks:
       sleep_app:
         driver: bridge
Fig. 9.10. Struktura pliku compose.yaml
```

Wizualizacja działania kontenerów

Powyższy diagram przedstawia architekturę i komunikację kontenerów w projekcie. Każdy kontener realizuje odrębną funkcję: serwer, frontend, baza danych MongoDB, narzędzie administracyjne mongo-express oraz systemy monitorowania Prometheus i Grafana. Dla uproszczenia wszystkie serwisy są połączone jedną wspólną siecią Docker (sleep_app). W środowisku produkcyjnym można rozważyć rozdzielenie tej sieci dla większego bezpieczeństwa i izolacji. Wymiana danych i trwałość zapewniane są przez wolumeny, a porty usług są mapowane na hosta, umożliwiając dostęp do aplikacji i narzędzi monitorujących z zewnątrz. Taka architektura gwarantuje izolację, niezależność środowisk oraz łatwe zarządzanie całością systemu przy pomocy Docker Compose.

Testowanie

Aplikacja została przetestowana pod kątem kompatybilności i poprawności działania na popularnych przeglądarkach: Google Chrome, Mozilla Firefox oraz Opera. Testy obejmowały zarówno interfejs użytkownika, jak i komunikację z backendem oraz poprawność operacji CRUD na bazie danych.

Wnioski

Konteneryzacja z wykorzystaniem Docker i Docker Compose okazała się kluczową zaletą projektu, znacząco ułatwiając wdrożenie oraz zarządzanie całym środowiskiem aplikacyjnym. Możliwość uruchomienia wszystkich komponentów za pomocą jednej komendy zapewniła spójność, wyeliminowała problemy z zależnościami i pozwoliła na szybkie testowanie oraz odtwarzanie środowiska.

Największe wyzwania pojawiły się podczas pracy z bazą danych MongoDB w kontenerze. Główne napotkane trudności to:

- Problem z transakcjami: Domyślna konfiguracja kontenera MongoDB uruchamia bazę w trybie standalone, który nie obsługuje transakcji wielodokumentowych. Wymagają one środowiska typu replica set. W rezultacie, każda próba wykonania operacji w transakcji kończyła się błędem, co uniemożliwiało atomowe operacje na danych. Problem rozwiązano poprzez usunięcie logiki transakcyjnej z kodu aplikacji Node.js i oparcie się na operacjach na pojedynczych dokumentach.
- Inicjalizacja danych: Wypełnienie bazy danych (seeding) wymagało przygotowania dedykowanych skryptów, a ich poprawne uruchomienie w cyklu życia kontenera bywało problematyczne. Błędy dotyczyły zarówno kolejności startu usług, jak i poprawnej inicjalizacji danych w wolumenach.

Niezgodność identyfikatorów: Wystąpił problem z formatem identyfikatorów między backendem a frontendem. MongoDB domyślnie używa pola _id typu ObjectId, podczas gdy aplikacja kliencka oczekiwała pola id w formie tekstowej (string).
 Rozwiązaniem było dodanie do modelu Mongoose pola id typu String oraz implementacja logiki generującej jego wartość dla nowo tworzonych rekordów, co ustandaryzowało strukturę danych.

Jak na ten moment, efekt działania aplikacji jest zadowalający i spełnia swoje zadanie. Patrząc w przyszłość, warto rozważyć dalsze usprawnienia procesu konteneryzacji, aby był on maksymalnie zgodny z dobrymi praktykami CI/CD oraz zapewniał wysoki poziom bezpieczeństwa.